

SHOP IN BEEELD

#02

Sekswerk en geweld

Wel plichten, geen rechten

Geweld, intimidatie en pesterijen: sekswerkers maken dit regelmatig mee. Vaak veroorzaakt door het stigma dat op dit beroep rust, waardoor sekswerkers hun werk verborgen willen houden.

Geweld komt ook voor in andere beroepsgroepen. De kans op een overval of beroving is voor een medewerker bij een benzinstation net zo groot. Het verschil zit 'm in het institutionele geweld. De medewerker bij het benzinstation kan namelijk zonder problemen een huis huren, maar voor een sekswerker is dat minder makkelijk. Ondanks het feit dat sekswerk een legaal beroep is, wordt hun werk als criminogeen bestempeld en kunnen sekswerkers om die reden moeilijk een huis huren of een zakelijke bankrekening openen. Ze moeten regelmatig de keuze voor hun vak verantwoorden en krijgen bijvoorbeeld vaker belastingbezoek dan andere beroepsgroepen. Kortom, hun plichten zijn hetzelfde, maar hun rechten worden ingeperkt.

Het stigma houdt het geweld in stand. Dat is de kern van het probleem. Het is belangrijk dat sekswerkers dezelfde rechten krijgen als andere professionals. Pas dan kan hun positie verbeteren en het geweld afnemen. We zien soms dat regels, die sekswerkers moeten beschermen, het tegenovergestelde bereiken. Dat komt doordat sekswerk en mensenhandel op één hoop worden gegooid. Het

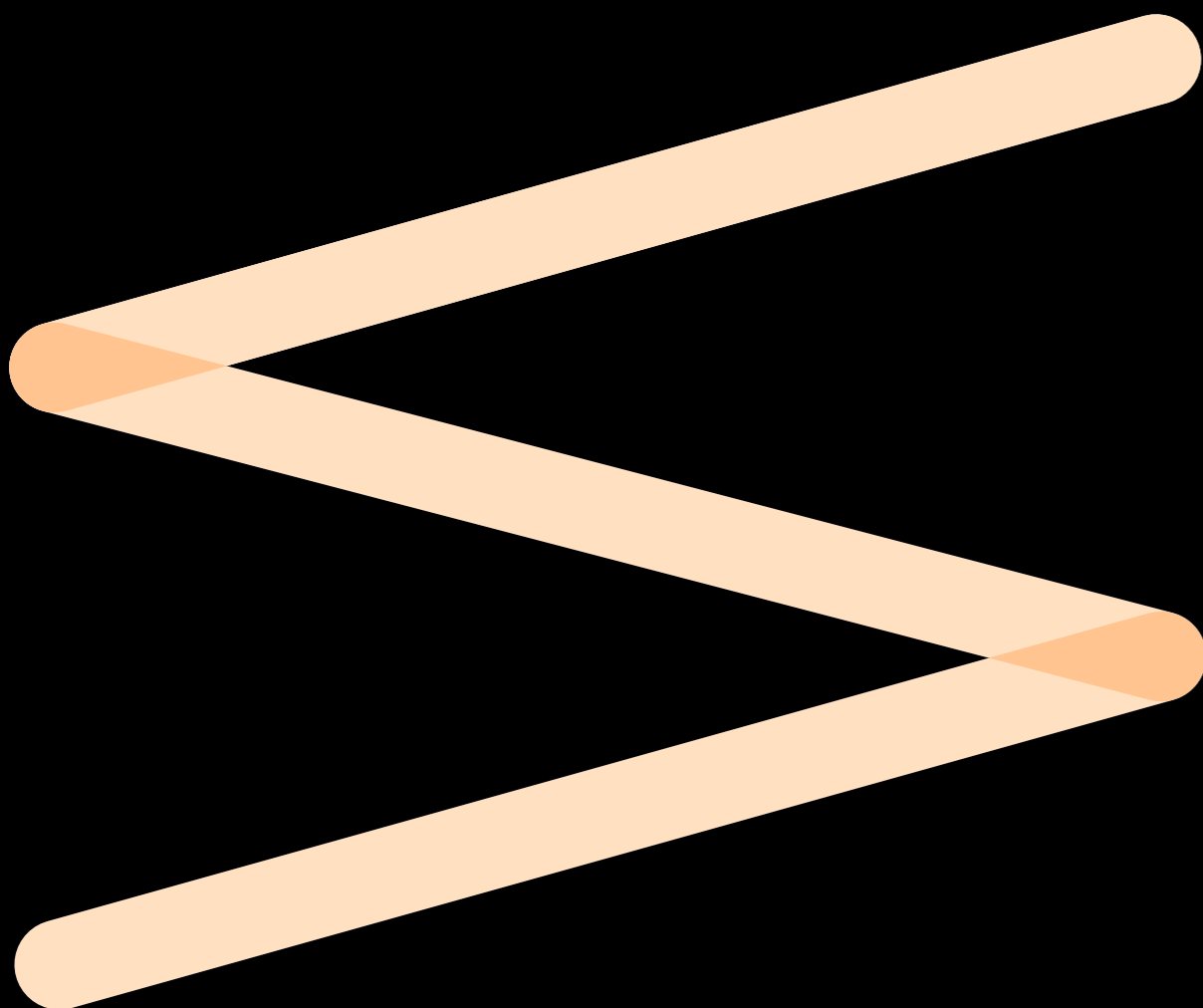
is belangrijk deze twee aspecten te scheiden, zodat sekswerk écht als een vak wordt gezien en behandeld. In dit magazine is onder andere te lezen dat het prostitutiebeleid beter onder het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid kan vallen dan onder het Ministerie van Justitie en Veiligheid. En dat sekswerkers meer invloed moeten krijgen in de beleidsvorming en de uitvoering ervan. Laat ervaren sekswerkers bijvoorbeeld nieuwkomers een cursus over veilig en gezond werken geven.

De vaak negatieve beeldvorming over sekswerk is niet van de één op de andere dag weg te nemen. In het magazine staan wel volop ideeën om het tij te keren. Tijdens de Internationale Dag tegen Geweld tegen Sekswerkers op 17 december vragen we aandacht van de omgeving om naar de mens achter de sekswerker te kijken. Net als jij en ik vierden zij kerst met hun dierbaren en proosten ze op een gelukkig en liefdevol 2019.

Maria Scali,
Directeur SHOP.

DE CLICHÉS OVER HET BEROEP SEKSWERKER HOUDEN GEWELD IN STAND

INHOUD

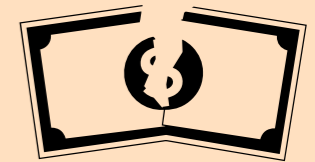
WEL PLICHTEN, GEEN RECHTEN	2
Voorwoord van Maria Scali	
GEWELD: MEER DAN BLAUWE PLEKKEN	6
SHOP als expertisecentrum	
RAPPORT SEKSWERK EN GEWELD	10
In gesprek met Cobie Kames	
EEN VEILIGE PLEK	14
Leven in de 24-uursopvang	
EEN PIKANTE FOTO OP INTERNET	20
SHOP Jeugd	
STAPPENPLAN	24
Wat als er geweld wordt gebruikt?	
AAN HET WOORD	26
De onderzoeker geïnterviewd	
SEKSWERKERS BETALEN OOK BELASTING	30
Het werk van Spot 46	
BAAS ZIJN IN HET CONTACT	36
Portret Roos Schippers	
BESPREKEN OF DOODZWIJGEN	38
Het verhaal van familie en vrienden	
STIGMA LEIDT TOT GEWELD	42
Sietske Altink aan het woord	

Geweld: meer dan blauwe plekken

Het stigma op sekswerk heeft grote invloed op de manier waarop sekswerkers in Nederland handelen en behandeld worden. Door hun werk zoveel mogelijk verborgen te houden, proberen zij geweld zoals chantage, schelden en intimidatie te voorkomen. Pas als sekswerkers dezelfde rechten hebben als andere professionals kunnen zij in vrijheid en veiligheid leven. Sekswerkers hebben met allerlei vormen van geweld te maken.

Situaties als straf, isolatie, verbale aanval, belediging, vernedering, intimidatie en discriminatie zijn ook een vormen van geweld.

Uitsluiting van werk- of woon- mogelijkheden

» Fysiek geweld

Iemand met fysieke kracht verwonden, verzwakken, verminken en/of pijn doen. Denk aan schoppen, duwen, bijten, krabben, vastpakken, spugen en branden. Ook iemand die ongewenst jouw ruimte binnenkomt of je dwingt iets aan je lichaam te doen vallen hieronder. Voorbeelden zijn: medische handelingen zoals een abortus of plastische chirurgie, tatoeages, piercings of seks zonder condoom. Gedwongen overwerken en drugsgebruik zijn ook vormen van fysiek geweld. <<

'Ik wil condooms gebruiken. Maar dat lukt niet altijd. Laatst had ik zo'n klant, die gaat dan tóch door en het wordt dan intiem zonder condoom.'

» Seksueel geweld

Een ongewenste seksuele handeling of een poging daartoe, zoals aanranding, verkrachting of dwingen tot seks. Of in een situatie belanden waarin je diensten verleent die je niet wilt leveren of waartoe je wordt gedwongen. Denk aan groepsseks, slikken van sperma of strippen. Afpersing voor seks met bijvoorbeeld geld, boetes of outing komt ook voor. En je voelt je seksueel geïntimideerd wanneer iemand ongewenst zijn hand door je haar haalt, je borst aanraakt of seksuele opmerkingen maakt. <<

'Mijn ervaring is dat echt meer dan de helft van de mannen in een massagesalon toch altijd even hun hand tussen je benen probeert te krijgen en niet altijd even vriendelijk reageert op een afwijzing.'

» Financieel en economisch geweld

Misbruik maken van jouw toegang tot economische en financiële middelen en diensten. Chantage of diefstal met als doel het afpersen of stelen van geld of andere waardevolle bezittingen. Ook het opzettelijk en onterecht aanslaan van belastingen of boetes en het gijzelen van geld op een bankrekening komt voor. Daarnaast kan er sprake zijn van onterechte uitsluiting van financiële middelen of economische mogelijkheden, omdat je sekswerker bent. Dit kan gaan om het openen van een account bij instanties, verzekeringen of banken, maar ook om uitsluiting van werk- of woonmogelijkheden. ««

'De Belastingdienst is al drie of vier keer geweest. Als ik ondernemers vraag hoe vaak de Belastingdienst bij hen lang komt, dan is het antwoord vaak: nooit. Sekswerkers worden dus veel meer gecontroleerd. Waarom ben ik anders dan mijn buurvrouw, waarom ben ik anders dan mijn vriendin?'

Gedwongen overwerken en drugsgebruik zijn ook vormen van geweld

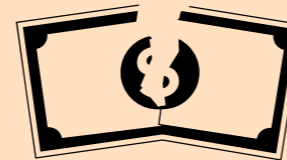
Situaties waartoe je wordt gedwongen

» Emotioneel geweld

Het aantasten van je gevoel van identiteit en eigenwaarde. Denk aan straf, isolatie, verbale aanval, belediging, vernedering of intimidatie. Stigma en discriminatie vallen hier ook onder. Net als pesterijen en vernederingen, zoals uitlachen, uitschelden, bagatelliseren en belachelijk maken. Of het stellen van onnodige, ongewenste en opdringerige vragen. En stalking en privacyschending doordat iemand bijvoorbeeld ongewenst foto's neemt of je persoonlijke gegevens verkrijgt. ««

'De politie wil weten of je niet gedwongen bent en je het allemaal wel vrijwillig doet. Ze gaan er teveel op door en dan krijg je vragen als: 'Wat voor een bedrag krijg je eigenlijk?', 'Verdien je wel goed?' en 'Hoeveel klanten heb je?' En dan staan ze met z'n vieren om je heen.'

Onterechte uitsluiting van financiële middelen of economische mogelijkheden, omdat je sekswerker bent.

Bron Onderzoek naar sekswerk en geweld in Nederland door Soa/Aids Nederland, Aidsfonds en PROUD

In welke mate ervaren sekswerkers in Den Haag geweld?

De cijfers uit het landelijk onderzoek van Soa/Aids Nederland, Aidsfonds en PROUD naar geweld onder sekswerkers liegen er niet om: 97 procent heeft te maken met geweld, uiteenlopend van fysiek, seksueel tot financieel-economisch en sociaal-emotioneel geweld. Ervaren sekswerkers in de regio Den Haag dat ook zo? Cobie Kames, mede oprichter van de regionale belangen-behartigingsorganisatie Liberty The Hague, reageert op stellingen en aanbevelingen uit het onderzoek.

Sociaal-emotioneel geweld, zoals ongewenste vragen, pesterijen en vernederingen, privacyschending en stalking, komt het meest voor. Herken je dit?

» 'Ik herken vooral het non-verbale geweld. Dan heb ik het over groepjes die staan te kijken of lacherig doen. Daarnaast worden sekswerkers weleens uitgescholden. Ik heb zelf als sekswerker gewerkt. Je moet sterk in je schoenen staan. Het is overigens absoluut niet dagelijkse kost

die Liberty voorbij ziet komen. Sociaal-emotioneel geweld is niet inherent aan sekswerk. Dat gebeurt ook in veel andere banen.' «

De drempel om aangifte te doen moet omlaag. Deel je die aanbeveling?

» 'Ja. Als er iets voorvalt moeten sekswerkers direct aangifte doen. Ze zijn echter bang voor represailles of denken dat ze niet serieus worden genomen. Dit is op te lossen door bij de politie een vertrouwenspersoon aan

Landelijke onderzoekscijfers

Van de sekswerkers ervaart
 60% fysiek geweld
 78% seksueel geweld
 58% financieel-economisch geweld
 93% emotioneel geweld

te stellen die weet hoe het binnen de seksbranche werkt. De samenwerking met het Haags Economisch Interventie Team (HEIT) heeft de drempel al verlaagd. Sekswerkers kunnen, voordat zij tot aangifte overgaan, eerst (anoniem) met een medewerker uit dit team een informatief gesprek aangaan. Dat geeft vertrouwen.' «

Stel sekswerkers centraal in het prostitutiebeleid en de aanpak van geweld tegen sekswerkers. Hoe zie jij dit?

» 'Dat is inderdaad belangrijk. Door sekswerkers te betrekken bij het opstellen en uitvoeren van beleid, sluit het beleid beter aan bij de behoeften en de praktijk. Daar komt bij dat sekswerk nu altijd over één kam wordt geschoren met mensenhandel en uitbuiting. Dit draagt bij aan het stigma. Het is belangrijk dit uit elkaar te trekken. Sekswerkers moeten weer centraal staan in het prostitutiebeleid.' «

Om geweld tegen sekswerkers tegen te gaan moet sekswerk in Nederland gedecriminaliseerd worden. Deel je die aanbeveling?

» 'Absoluut. Een sekswerker oefent een beroep uit, maar heeft momenteel geen rechten. Basiszaken, zoals een zakelijke rekening openen of hypotheek afsluiten, zijn vrijwel onmogelijk. Om maatschappelijk geaccepteerd te worden én dezelfde rechten te krijgen als andere werkende burgers, moet om te beginnen het beroep van sekswerker onder het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vallen en niet onder Justitie en Veiligheid. De overheid blijft dit legale beroep anders criminaliseren en daar ligt dus de basis van het probleem. Pas als het stigma minder wordt, wordt het geweld vanzelf ook minder. Verdwijnen zal het stigma nooit, maar we kunnen wel de positie van sekswerkers verbeteren.' «

97%
 van de
 sekswerkers
 heeft te maken
 met geweld

Een veilige plek

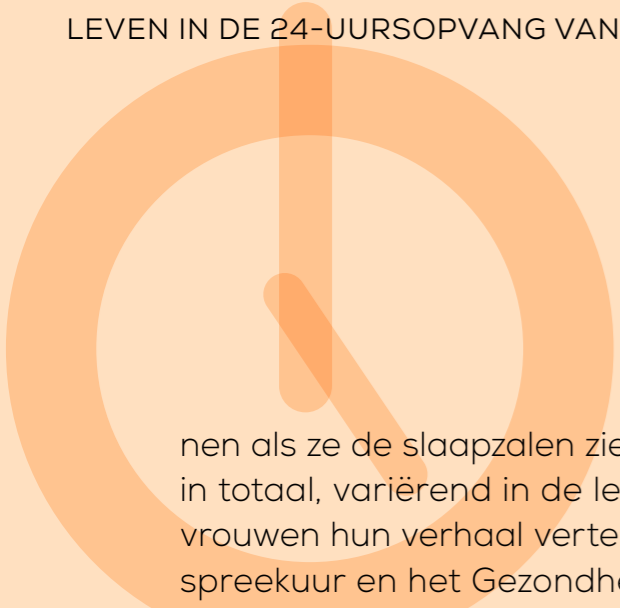
In de gang van de 24-uursopvang schuifelt een vrouw gehuld in badjas met een toilettas onder haar arm richting de douches. In de keuken smeert iemand aan het aanrecht een boterham, terwijl een andere vrouw op de bank haar mobiel checkt. Verderop kibbelen twee bewoners over een verdwenen oplader. En in de al bijna lege slaapzaal is iemand in het stapelbed langzaam aan het ontwaken.

Teamleider Terhi Riuttala opent met de sleutel aan haar sleutelbos een kamer. 'Bij de opvang kunnen we maximaal zestien vrouwen opvangen', zegt ze terwijl ze de kamer in loopt. 'Er zijn onder meer cliënten met verslavingsproblemen of schulden, sekswerkers die willen uitstappen en serieus bezig zijn met een opleiding of het verkrijgen van een zelfstandige woonruimte. Maar ook slachtoffers van mensenhandel, die door de politie zijn gebracht, geen Nederlands spreken en totaal niet begrijpen wat er gebeurt. Al deze vrouwen, met totaal verschillende problematieken, komen bij de opvang terecht. Dat maakt de begeleiding gecompliceerd.'

VRIJWILLIG

Het verblijf bij de opvang is vrijwillig. Gemiddeld blijven cliënten er een halfjaar, maar iemand kan ook na twee uur alweer buiten staan. Opvangmedewerker Jhahaira Bak steekt daarom veel energie in het kennismakingsgesprek. 'Want voor veel cliënten is het wel wen-

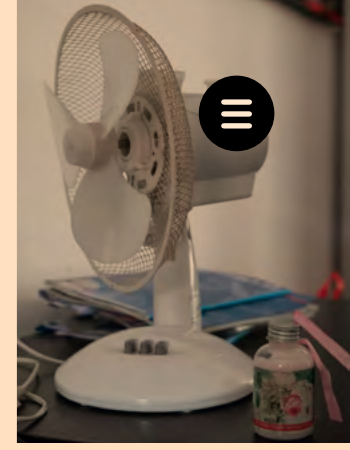
nen als ze de slaapzalen zien. Ze delen de slaapzaal met acht vrouwen in totaal, variërend in de leeftijd van 18 tot 70 jaar. We laten de vrouwen hun verhaal vertellen en wijzen hen altijd op ons huisartsenspreekuur en het Gezondheidscentrum op de Vaillantlaan waar ze heen kunnen als ze niet verzekerd zijn. Samen met een maatschappelijk werker stellen ze een persoonlijk plan op, waaraan ze gaan werken. Na drie maanden evalueren we hoe het ervoor staat.'

HUISREGELS

Bij binnenkomst krijgen de vrouwen uitleg over de huis- en omgangsregels. Voorbeelden hiervan zijn geen drugs, alcohol of wapens, niet stelen, respectvol met elkaar omgaan en geen agressie. Verder zijn er vaste tijden waarop ze kunnen binnenlopen, er wordt gegeten en ze bezoek van instanties kunnen ontvangen. Uit veiligheids- en privacyoverwegingen zijn andere bezoekers niet toegestaan. 'Alles gaat hier op basis van vertrouwen', zegt Terhi. 'We fouilleren de vrouwen niet op alcohol of drugs. Betrapt worden betekent wel een time-out, een nacht schorsing.'

ZELFREDZAAM EN WEERBAAR

De een haast zich 's morgens naar haar werk, de ander heeft een afspraak met haar maatschappelijk werker en enkele vrouwen hebben de taak om boodschappen te doen en 's avonds voor de hele groep te koken. Terhi: 'De culturele verschillen hebben zeker bij het koken een positieve invloed op de groep. Braziliaanse, Thaise en Hollandse gerechten: alles komt voorbij.' Om de zelfredzaamheid en weerbaarheid van de vrouwen te vergroten kunnen ze een empowermenttraining, een budgettraining of Nederlandse taalles volgen. Daarnaast proberen velen in aanmerking te komen voor een zelfstandige woning. 'Hebben ze eenmaal een eigen plekje, dan komen ze in het begin vaak even bij de opvang een wasje doen of computeren, omdat ze het toch wel erg stil vinden in hun nieuwe huis', zegt Jhahaira.

PLAATS VOOR 16 VROUWEN
45 UNIEKE CLIËNTEN IN 2017

**46% NEEMT DEEL AAN
HET UITSTAPPROGRAMMA**

2 SLAAPZALEN
8 STAPELBEDDEN

HANDDOEKEN LANGS DE KANTEN
ZORGEN VOOR ENIGE PRIVACY

1 BADKAMER MET 3 DOUCHES
1 WOONKAMER, ROOKKAMER EN KANTOOR

VOORUIT KIJKEN

De 31-jarige ex-sekswerker Annjuly komt de woonkamer binnenlopen. Ze is aan het afkicken van alcohol en drugs en probeert haar leven weer op de rit te krijgen. 'Bij mijn moeder kon ik destijds niet blijven wonen. Het ging niet meer en ik trok direct in bij mijn toenmalige vriend. Onze relatie liep stroef en de politie pakte me een paar keer op voor huiselijk geweld. Ik had psychische problemen, zat in een andere wereld en had mezelf totaal niet in de hand. De agressieve gevoelens die ik in me had waren zo sterk, dat ik besloot te vertrekken. Alleen kon ik nergens heen en wilde ik zeker niet terug naar mijn moeder. Bij de opvang vond ik rust. Na een tijdje ontmoette ik Glenn, die mij in huis nam. In het begin ging het goed, totdat ik weer baldadig en agressief werd. Mijn drank- en drugsverslaving maakte dat ik van hem ging stelen. Vanaf dat moment ging het mis en sloeg hij me. Nu ben ik weer terug bij de opvang en wil ik deze slechte periode achter me laten. Ik ben aan het afkicken en ben al een paar weken clean. Ik kijk vooruit en neem stappen om een zelfstandig leven op te bouwen. De opvang is voor mij een veilige plek. Het verleden is klaar.'

DE-ESCALEREN

'Alle vrouwen hebben zoveel meegemaakt, dat er door een gebrek aan vertrouwen soms opschudding kan ontstaan', vertelt Jhahaira. 'Zo is het uitlenen of gebruiken van spullen voer voor ruzie. Dat begint met irritaties en verbale agressie totdat wij ertussen springen en ze uit elkaar halen. Op het de-escaleren van zo'n situatie zijn wij als hulpverleners getraind. Als iemand bij de opvang nieuw binnenkomt zeg ik altijd: blijf goed met iedereen, maar niet iedereen is je vriendin, dus zorg dat je je eigen doelen bereikt. Ga ook niet zomaar met iemand naar buiten, want wat buiten gebeurt daar hebben wij geen grip op. Wij willen dat de opvang een veilige plek is, waar vrouwen zich thuis voelen.'

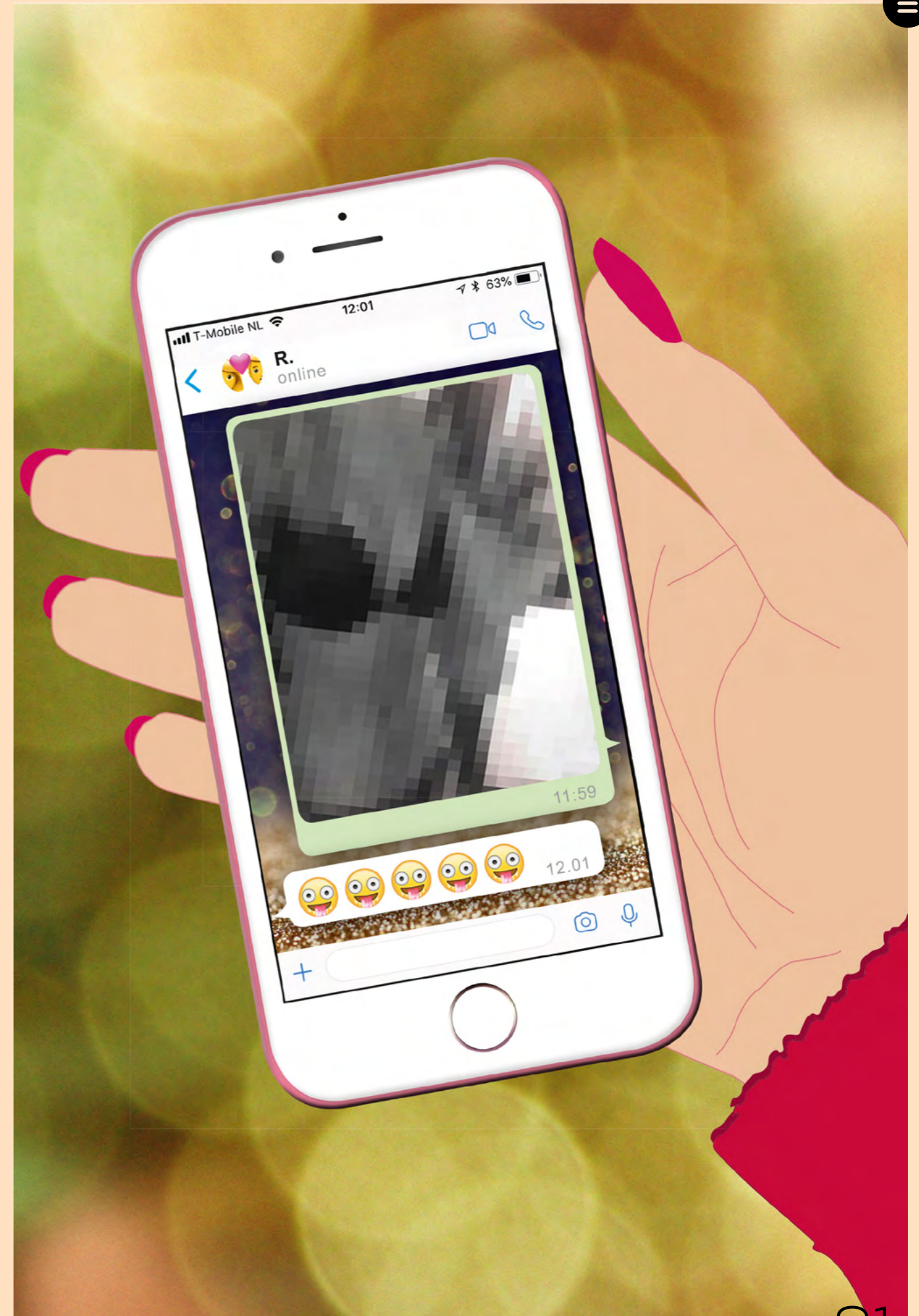

'Een pikante foto op internet achtervolgt je levenslang'

In de regio Den Haag is sekswerk onder de 21 jaar verboden. Minderjarigen die sekswerk verrichten werken dus illegaal op onveilige en onvergunde plekken. Met alle mogelijke gevolgen van dien: geen controle en registratie, seksueel geweld, dwang of chantage.

Er zijn allerlei redenen waarom jongeren in de seksbranche terechtkomen. Sommigen vallen in handen van een loverboy, hebben financiële problemen, zijn nieuwsgierig of zien dit als een manier om snel veel geld te verdienen. Vaak spreken ze thuis of in een achterafstraatje met klanten af waardoor de kans op geweld of chantage toeneemt. 'Zo zijn er klanten die meiden beroven

van hun geld of dwingen tot andere seksuele handelingen dan afgesproken', zegt Nicole Harms, zorgcoördinator slachtoffers mensenhandel bij SHOP. 'Laatst sloot een verhuurder een meisje op in huis en dwong haar tot van alles. Gelukkig wist ze via het balkon te ontsnappen. Alleen kreeg ze thuis ruzie met haar vriend, omdat ze die dag niet genoeg had verdiend.'

'Experimenteren met seks hoort bij een gezonde seksuele ontwikkeling'

Levenslang achtervolgen

Experimenteren met seks hoort bij een gezonde seksuele ontwikkeling van jongeren. Jongeren vinden poseren voor een webcam spannend en hebben op hun slaapkamer stiekem contact met vreemden. Het gevaar van internet en social media is dat een experiment een misstap kan worden met verstreckende gevolgen. Een pikante foto op internet plaatsen lijkt onschuldig, maar achtervolgt je levenslang. 'Jongeren overzien niet altijd de gevolgen en risico's van hun daden', zegt Nicole. 'Mensen doen zich op internet soms anders voor en hebben niet altijd de beste bedoelingen.' SHOP legt minderjarigen daarom uit hoe zij zichzelf online kunnen beschermen. Bijvoorbeeld door iemand niet ongevraagd toegang te geven tot hun profiel en geen persoonsgegevens achter te laten. Is er sprake van chantage na het plaatsen van een naaktfoto? Ga daar

dan niet op in, anders wordt het van kwaad tot erger, maar schakel direct hulp in.

Kwetsbaar en afhankelijk

Jongeren houden uit schaamte vaak lang verborgen dat ze in de seksindustrie werken. Ze zijn kwetsbaar en afhankelijk en durven niet met hun verhaal naar buiten te komen. Nicole: 'Zodra ze bij ons aankloppen, proberen we ze vooral weerbaarder te maken. We wijzen hen op het belang van condoomgebruik en het regelmatig testen op soa's. Als tips geven we hen onder meer mee: informeer anderen over je afspraak, maak je locatie bekend via WhatsApp, bespreek vooraf duidelijk wat wel en niet mag, stap niet in bij automobilisten en spreek af op neutraal terrein.'

Buiten schot blijven

SHOP heeft de plicht misstanden te melden bij de politie of de gemeente. 'We zorgen er dan altijd voor dat de jonge sekswerker buiten schot blijft, ook als jongeren besluiten aangifte te doen. Ze komen dan misschien wel onder toezicht te staan van Jeugdzorg of een gezinsvoogd, maar de dader is strafbaar en niet de minderjarige.'

ongewenste ~~liefde~~
~~aandacht~~ vragen
~~gesprek~~ vernederingen
 afpersing & uitbuiting
~~passie~~ privacy ~~geluk~~
 schelden schending
~~liefdevolle aanraking~~
 zware mishandeling
~~respect~~ discriminatie
 uit huis worden gezet
~~eigenwaarde~~ pesterij
 geen hypotheek krijgen
 seksuele ~~zorgelees~~
 intimidatie

Wat als er geweld wordt gebruikt?

Hoe is de hulpverlening in Den Haag geregeld?
Hoe werken instellingen samen om geweld tegen sekswerkers tegen te gaan?

Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM) doet onderzoek naar de identiteit en de verblijfsrechtelijke status van vreemdelingen. De afdeling onderzoekt ook grootschaliger criminaliteit, zoals mensenhandel, mensensmokkel en identiteitsfraude.

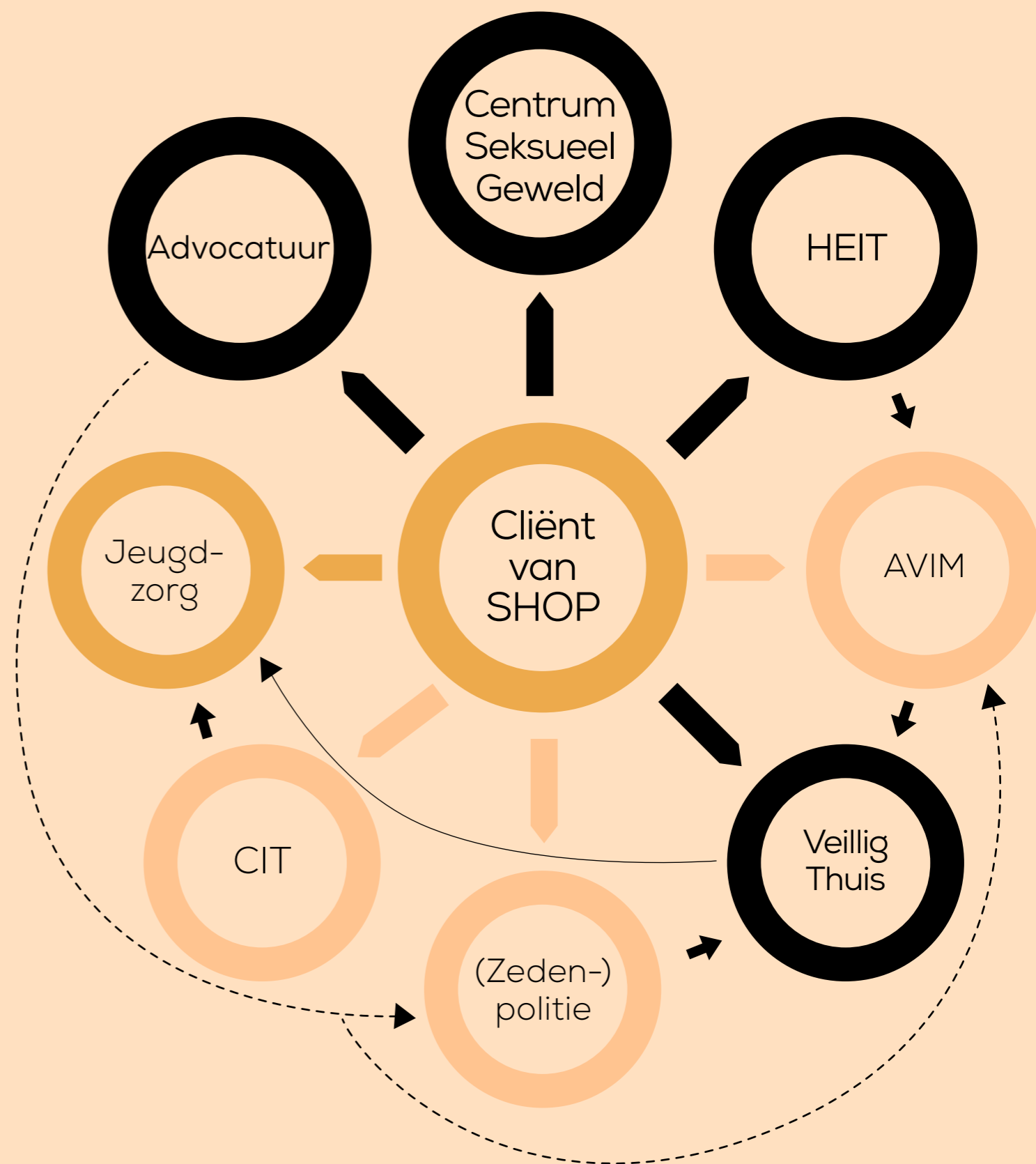
Haags Economisch Interventie Team (HEIT) controleert sinds 2014 maandelijks alle legale seksinrichtingen en meldingen van illegale thuisprostitutie. Bouwinspecteurs voeren controles uit in de raamstraten en seksclubs met een vergunning. Het belangrijkste speerpunt is de aanpak van mensenhandel.

Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit zijn regionale organisaties waar slachtoffers, daders en omstanders terecht kunnen voor deskundige hulp en advies.

Crisis Interventie Team (CIT): voor alle situaties waarin jongeren (18-) acuut psychiatrische hulp nodig hebben of waarvoor een acute psychiatrische beoordeling nodig is.

Jeugdzorg is de branchevereniging voor organisaties die jeugdhulp, jeugdbescherming en/of jeugdreclassering bieden. De organisatie is er voor jongeren en hun ouders/verzorgers die problemen hebben bij het opgroeien en opvoeden. Ook professionals die met jongeren omgaan, kunnen informatie en advies krijgen.

Het **Centrum Seksueel Geweld** is het expertisecentrum van Nederland voor slachtoffers van seksueel geweld in de acute fase. Een team van artsen, verpleegkundigen, politie, psychologen, maatschappelijk werkers en seksuologen werkt samen om slachtoffers van aanranding en verkrachting specialistische zorg te geven.

'Jongens kloppen niet snel bij hulpverleners aan'

Mannelijke, minderjarige slachtoffers van mensenhandel blijven vaak buiten het beeld van hulpverleners. Reden voor het Ministerie van VWS om meer inzicht te krijgen in jongens die seksueel worden uitgebuit. Paul van Gelder, onderzoeker bij SHOP, voerde hiernaar samen met Regioplan een onderzoek uit.

Hoe komt het dat er zo weinig bekend is over mannelijke slachtoffers?

» 'Jongens zien zichzelf vaak niet als slachtoffer van mensenhandel. Ze hebben de neiging om het misbruik te bagatelliseren en doen zich veelal stoer voor. "Ik heb geen hulp nodig" of "Ik laat niet over me heen lopen", zijn veelgehoorde reacties. Kortom, de signalen zijn lastig te herkennen bij deze groep.' «

Om wat voor soort jongens gaat het?

» 'Uit het onderzoek kwamen drie profielen naar voren. Ten eerste jongens, vaak met een laag zelfbeeld en

uit een kansarm of probleemgezin, die met geld de prostitutie worden ingelokt. Na chantage met seksvideo's is er geen weg meer terug. Ten tweede jongens die bijvoorbeeld dakloos of drugverslaafd zijn of geen verblijfstatus hebben. Zij zijn letterlijk aan het overleven en verrichten onder druk seksuele handelingen. Ten derde jongens die worstelen met hun (homo)seksuele geaardheid. Ze komen vaak uit een streng religieus of autoritair gezin waarin homoseksualiteit onbespreekbaar is. Door dit taboe leiden ze een dubbelleven, want de familie sluit ze uit als dit ontdekt wordt.' «

Komt er chantage, dwang en geweld bij kijken?

» 'Zeker. Financiële uitbuiting, het ver-tonen van bazig, opdringerig en bezit-terig gedrag en verbaal geweld zijn drukmiddelen om jongens tot seksuele handelingen met klanten aan te zetten. Ook chantage, zoals dreigen met het openbaar maken van seksvideo's of het bekendmaken bij de ouders of familie, komt voor. Het toedienen van drugs of het verslaafd maken, gebeurt minder vaak, net als fysieke bedreiging met wapens.' «

Hoe gaan hulpverleners met deze problematiek om?

» 'De problematiek speelt zich in het verborgene af. Uit zichzelf zoeken jon-gens niet snel hulp. En wanneer het eerste contact is gelegd, is het moeilijk deze groep vast te houden. Na een tijdje verdwijnen ze vaak weer van de radar. Dat speelt minder als jongens bijvoorbeeld via de politie bij de hulp-verlening terechtkomen. Toch zorgt het ontbreken van een passend zorgaan-bod ervoor dat jongens alsnog afhaken. Zij hebben in eerste instantie behoefte aan praktische hulp en niet zozeer aan psychische hulp voor het verwerken van eventuele trauma's.' «

Hoe kan de zorg hier beter op inspelen?

» 'Het is belangrijk dat hulpverleners vertrouwen winnen en het misbruik onder jongens bespreekbaar maken. Seksuele ontwikkeling en identiteit moeten bij hen standaard onderwerp van gesprek zijn, maar wel op maat. En een buitenlands slachtoffer moet altijd gewezen worden op de B8/3-procedure. Hij heeft dan drie maanden bedenktijd om te besluiten of hij aangifte wil doen zonder te worden uitgezet. De genoemde profielen kunnen bijdragen aan het sneller signaleren van mannelijke slachtoffers en het toewerken naar passende hulpverlening. Seksuele uitbuiting van jongens moet hoger op de agenda komen van zowel de zorg als de politiek.' «

Het **beroep van sekswerker** hoort onder het Ministerie van **Sociale Zaken** en **Werkgelegenheid**

te vallen en niet onder het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Richt een **website** op waar sekswerkers **nepklanten** kunnen melden en checken.

Betrek sekswerkers bij het **opstellen en uitvoeren van beleid**

zodat het beter aansluit bij de behoeften en de praktijk.

Seksuele uitbuiting van jongens moet **HOGER OP DE AGENDA** van de zorg en de politiek.

Neem aangiftes van sekswerkers serieus. Stel bij de politie **een vertrouwenspersoon** aan die weet hoe het binnen de seksbranche werkt.

Laat ervaren sekswerkers aan nieuwkomers in het vak **een cursus** geven over **veilig en gezond** werken.

'Sekswerkers betalen ook belasting'

Veel sekswerkers weten de weg naar Spot 46 aan de Herengracht te vinden. Ze lopen binnen met hun vragen of laten zich testen op soa's. 'Alles is er bij Spot 46 op gericht om de positie van sekswerkers te verbeteren, informatie en advies te geven over gezond en veilig werken en ondersteuning te bieden bij het professioneel werken', vertelt Jacomien Veldboom, sociaal dienstverlener bij Spot 46.

'Bij Spot 46 kunnen ze open en eerlijk zijn over wie ze zijn en wat ze doen'

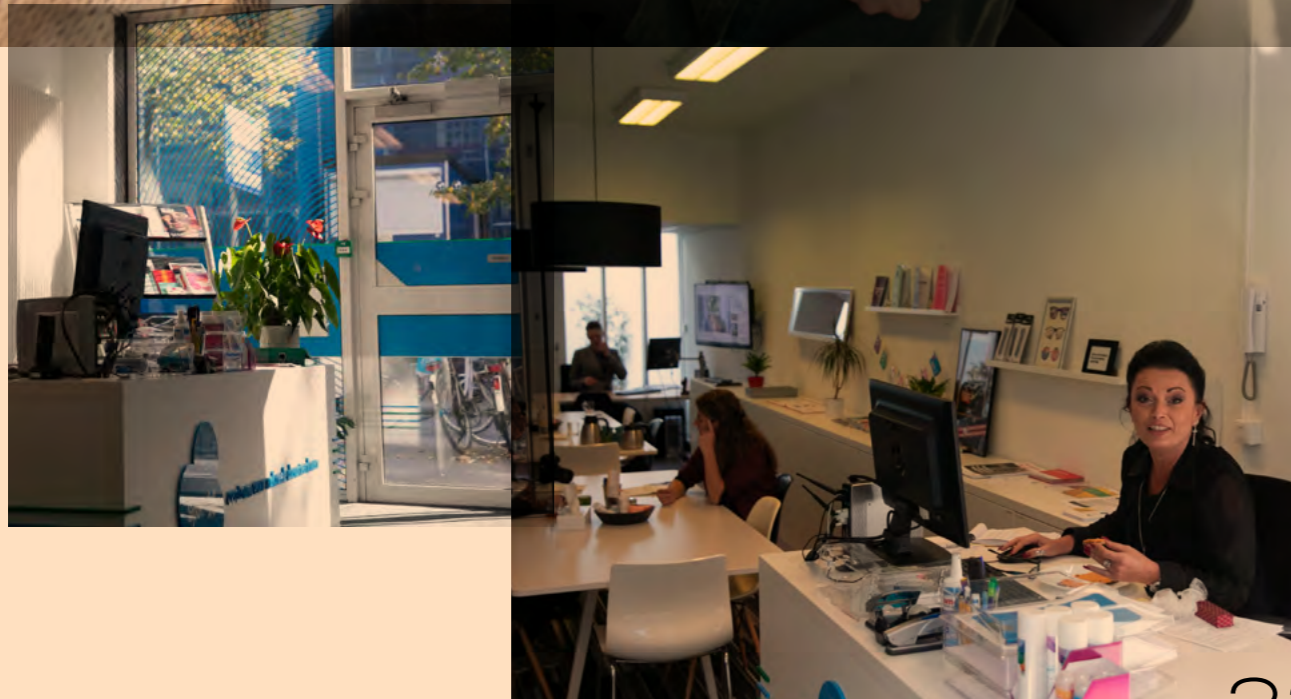
Bij binnenkomst in de moderne, lichte ruimte is de huiselijke sfeer direct voelbaar. Degene aan de balie vangt een bezoeker op en kijkt of er een andere sociaal dienstverlener is om hem te woord te staan. Achter de computer vertaalt een collega in het Roemeens een paar brieven van instanties en vult zij samen met de bezoeker de bijbehorende formulieren in. Jacomien vertelt dat ze er bij Spot 46 alles aan doen om het stigma rondom sekswerk weg te nemen. 'Sekswerkers betalen net als jij en ik belasting. Toch ziet de samenleving sekswerk niet als een 'normaal' beroep, waardoor veel sekswerkers niet eerlijk aan familie, vrienden of artsen durven te vertellen dat ze dit beroep uitoefenen. Ze leven vaak in een isolement, in een parallelle wereld. Bij Spot 46 kunnen ze open en eerlijk zijn over wie ze zijn en wat ze doen.'

Stigmatiserend bejegenen

De meeste sekswerkers werken als zzp'er of via opting-in: een soort verkapt dienstverband waarbij ze wel een loonstrookje krijgen, maar geen recht hebben op een uitkering of sociale verzekering. Geen verzekering afsluiten en geen huur- of koopwoning krijgen, zijn zomaar wat voorbeelden waar

sekswerkers in het dagelijks leven tegenaanlopen. 'Ze krijgen een stempel opgedrukt, dat hen hun leven lang blijft achtervolgen', zegt Jacomien. 'Het beeld dat sekswerk altijd gepaard gaat met dwang en uitbuiting klopt niet. Misstanden komen voor en moeten we tegengaan, maar dat geldt voor elke beroepsgroep.' Behalve aan sekswerkers geeft Spot 46 daarom ook informatie, advies en voorlichting aan instellingen zoals de GGD, de KvK,

'Als er een reëler beeld is van sekswerkers, ontstaat er meer acceptatie'

advocaten, boekhouders, gemeenten, de politie en de belastingdienst. Want het komt regelmatig voor dat medewerkers van instanties sekswerkers stigmatiserend bejegenen. 'Het stigma zit in de samenleving. Het is daarom belangrijk sekswerkers een gezicht te geven door hun verhaal te vertellen. Als er een reëler beeld is, ontstaat er meer acceptatie.'

Online adverteren

Thuiswerkers en escorts plaatsen vaak online advertenties op sites als Kinky. Spot 46 verricht daarom online veldwerk om in het vizier van deze sekswerkers te komen. 'We versturen berichten via e-mail of WhatsApp met teksten als: wil je een gratis soa-test doen, kom dan naar Spot 46', geeft Jacomien aan. 'Met sekswerkers die reageren proberen we contact te houden. Het probleem bij mannen is dat ze vergund mogen werken, maar dat er geen locatie is waar ze hun werk kunnen uitoefenen. Hierdoor komen ze sneller in het niet-vergunde circuit terecht. Mannen vragen ook minder vaak om hulp en zo blijven ze makkelijk buiten beeld.'

Locatie appen

De deur van de kamer waar de GGD spreekuur houdt gaat open en Micky, student en tevens escort, stapt naar buiten. Ze heeft net een soa-test

gedaan en doet dat bij Spot 46 omdat haar omgeving niets weet over haar bijverdiensten. 'Tegen mijn omgeving zeg ik dat ik gastvrouw ben. Daar is toch weinig aan gelogen', lacht ze. 'Mijn inschrijving bij een escortbureau begon als een grap. Ik hou van seks en kwam door de screening. De ene keer kom ik bij een man thuis in een klein appartement, de andere keer ga ik met een zakenman naar een suite van het Amstelhotel. Iemand geborgenheid en genegenheid geven, de girlfriend experience, vind ik emotioneel zwaarder dan geile seks. Gelukkig heb ik, op iemand die stoned was na, nooit iets vervelends meegemaakt. Het bureau let goed op je veiligheid. Zo app ik altijd mijn locatie door en belt een bureaumedewerker mij een kwartier voor het einde of alles in orde is. Ook app ik zodra ik veilig buiten sta en het geld heb ontvangen. En blijft mijn locatiesignaal aan totdat ik thuis ben. Er zit zelfs een alarmknop op mijn mobiel voor als het mis dreigt te gaan. Super fijn, maar eigenlijk zijn alle meiden die dit werk doen heel streetwise. Onderling contact is er niet, want er hoeft er maar één uit de school te klappen. Ik wil geen stempel

krijgen. Dit werk kan de rest van mijn leven tegen me gebruikt worden.'

Poolshoogte nemen

In de raamstraten, die de dienstverleners van Spot 46 wekelijks bezoeken, zien ze ook dat er aandacht is voor de veiligheid van sekswerkers. Jesca Slooter, sociaal dienstverlener bij Spot 46: 'Sekswerkers huren een kamer, inclusief camerabewaking, een alarmknop en schoonmaak. Als iemand de alarmknop indrukt dan komen de toezichthouders poolshoogte nemen en dwingen ze een klant te vertrekken als diegene zich niet aan de afspraken houdt. Het komt wel eens voor dat een alarmknop niet werkt of dat er verschillende opvattingen zijn over wanneer het indrukken van deze knop is toegestaan, maar meestal gaat het goed.' De deurbel gaat en de flamboyante Ecuadoraanse Rayza neemt plaats. Op de vraag of ze weleens met geweld te maken heeft gehad, antwoordt ze dat mannen soms niet betalen. 'Na de daad zeggen ze: "ik betaal niet, want je bent geen vrouw". En dat terwijl ze weten dat transgenders in een apart deel van de raamstraat zitten.'

Vertrouwen winnen

Voor Jacomien is het tijd om naar de Doubletstraat te gaan om veldwerk te verrichten. Ze heeft condoms en

flyers in allerlei talen bij zich om uit te delen. Tijdens het veldwerk draait het om het winnen van vertrouwen van de sekswerkers. Dat kost tijd en begint door hen in hun moedertaal aan te spreken. Behalve in de raamstraten, gaan de sociaal dienstverleners ook langs bij massagesalons, clubs en privéhuizen. In de Doubletstraat benadrukt een exploitant dat er in de raamstraten veel controle is en er niet of nauwelijks sprake is van uitbuiting. Niet alleen de toezichthouders, maar ook de exploitanten lopen regelmatig een rondje om te kijken of alles in orde is. Op dat moment wijst een sekswerker haar klant vriendelijk, maar dwingend op zijn plek. Dit bewijst maar weer eens dat sekswerkers zich meestal niet de kaas van hun brood laten eten.

Tijdens het veldwerk draait het om het winnen van vertrouwen van de sekswerkers. Dat kost tijd en begint door hen in hun moedertaal aan te spreken.

de baas zijn in het contact

'Dit voorjaar zit ik 35 jaar in het vak. Vanaf het begin ben ik open over mijn keuze. Mijn vrienden stonden niet afwijzend tegenover sekswerk, maar begrepen niet dat ik er als feministe voor koos. Inmiddels is het heel vanzelfsprekend voor ze. Mijn ouders hadden meer moeite met mijn keuze. Het contact bleef gelukkig goed en de acceptatie groeide.

Een netwerk is belangrijk, want een stigma isoleert. In het begin werkte ik naast mijn studie bij escortbureaus en privéhuizen. Na vier jaar startte ik een escortbedrijfje voor mezelf en kreeg ik rond de legalisering in 2000 een vergunning. Als zzp'er regel ik alles zelf: vervoer, afspraken, tarieven, boekhouding, inkoop, noem maar op.

Stigma

Het stigma op sekswerk is nog altijd onverminderd hoog. In de maatschappij is dit beroep totaal niet geaccepteerd, waardoor je moeilijk toegang krijgt tot de reguliere markt van verzekeringen of woningen. We komen pas ergens als sekswerk is genormaliseerd en losgekoppeld is van criminaliteit.

Eerlijk

Door open en eerlijk met klanten te communiceren, zorg ik voor mijn eigen veiligheid. Ik maak waar wat ik zeg en doe me niet anders voor. Tijdens het werven merk ik direct met wat voor klant ik te maken heb. In de seksbranche is vooraf betalen verstandig. Toch vind ik dat niet passend in een dienstverlenend beroep. In een restaurant betaal je tenslotte toch ook pas achteraf? Er is weleens een klant weggelopen zonder te betalen, maar ook dat gebeurt soms bij restaurants.

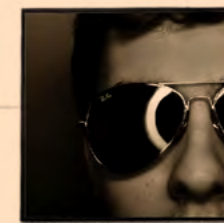
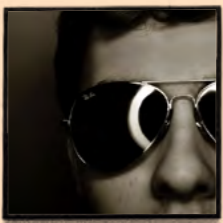
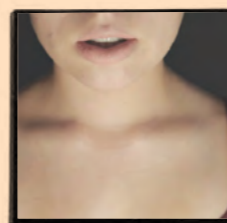
Agressie

Agressie komt in veel beroepsgroepen voor. Het is belangrijk de baas te zijn in het contact en je eigen grenzen te bepalen. Ik heb nooit de politie hoeven bellen en ga altijd met zelfvertrouwen op stap. Met communicatie bereik je veel, daar komen geen pepperspray of handboeien aan te pas. Het is goed dat sekswerkers onderling informatie uitwisselen over klanten. Op internet kunnen ze fakers melden en checken. Het zou goed zijn wanneer een belangenorganisatie deze mogelijkheid voor zelfstandigen verder uitwerkt.

'Door open en eerlijk met klanten te communiceren, zorg ik voor mijn eigen veiligheid'

Instapcursus

Eigenlijk moet elke sekswerker een instapcursus volgen en uitleg krijgen van ervaren sekswerkers over onder meer communiceren, agressiebeheersing, seksuele technieken, veiligheid en lichamelijke gezondheid. Met deze kennis en ervaring ben je niet alleen de baas over je lichaam en je werk maar ook over je leven.'

Bespreken of dood- zwijgen?

Sekswerkers leiden regelmatig een dubbelleven. Vrienden, familie, buren of instanties weten niet dat ze sekswerk doen. Sekswerkers zijn bang voor negatieve oordelen en de gevolgen voor bijvoorbeeld hun gezin. Vertellen ze het wel, dan zadelen ze hun directe omgeving op met hetzelfde dilemma: bespreken of doodzwijgen?

Moeder van een ex-sekswerker: 'Ik hield de deur altijd open'

'Op haar zestiende kon ik het nog voorkomen, maar op haar achttiende werd ze door een pooier achter het raam gezet. Hij maakte haar gek met geld en cadeaus. Ik zag mijn dochter veranderen in een totaal ander meisje. Ze was mijn kind niet meer en compleet onder invloed van hem. Ik kon twee dingen doen: hem doodzwijgen of toelaten, zodat ik mijn kind niet zou verliezen. Ik besloot tot het laatste. Intussen ging het van kwaad tot erger en raakte mijn dochter zelfs verslaafd aan drugs. Het was frustrerend dat ik niet tot haar kon doordringen. Toch hield ik de deur altijd open.'

Kijkje op het werk nemen

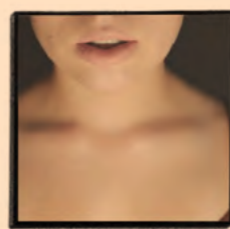
'Op een dag ben ik naar haar werk gegaan om mijn eigen oordeel te vormen. Aan de keukentafel sprak ik met allerlei meiden. Dat vonden ze bijzonder, want veel meiden kunnen hun verhaal niet kwijt aan familie of vrienden. Seks-werk is werk, maar wel een eenzaam beroep. Kiezen ze er helemaal zelf voor,

prima. Maar velen staan onder druk en moeten geld afstaan, thuis of aan een pooier.

Ikzelf hield het beroep van mijn dochter ook verborgen. Ik vertelde dat ze in de horeca werkte, want je loopt er niet mee te koop dat je dochter - platgezegd - de hoer speelt. Ik sprak er met niemand over en heb het zelf verwerkt en een plek gegeven. Eén keer belde ik een hulplijn. Hun advies luidde: pas als ze het zelf inziet, kunnen we hulp bieden.'

Praten met lotgenoten

'Het overvalt je als je kind in deze wereld terecht komt. Je hebt geen grip op de situatie en weet niet waar je goed aan doet. Het is fijn om met lotgenoten te praten. Als er een groep zou zijn voor ouders van sekswerkers om ervaringen mee te delen. Mijn dochter en ik hebben er wel altijd vrijuit over gesproken. Vrede heb je er als ouder nooit mee, maar er ontstaat begrip. Onze band is heel hecht. Ik ben trots dat ze er zelf is uitgestapt en nu mensen helpt door haar eigen ervaringen te delen.'

SEKSWERK IS EEN VAK

ACCEPTTEER DAT

RESPECTTEER ONS

Stigma leidt tot geweld

'Op 29 november 1983 was ik aanwezig bij een televisie-opname van de legendarische talkshow 'Sonja'. Het onderwerp was prostitutie en daarom hadden drie Haagse sekswerkers zich bij Sonja gemeld. Eén van hen vertelde dat haar zus was vermoord, louter en alleen omdat ze sekswerker was.

De toedracht was als volgt: twee echtparen wilden aan extra geld voor een avondje uit komen door een sekswerker te beroven. Het slachtoffer bleek echter geen geld op zak te hebben, dus vermoordden ze haar maar. Deze moordzaak uit de jaren tachtig is een school-

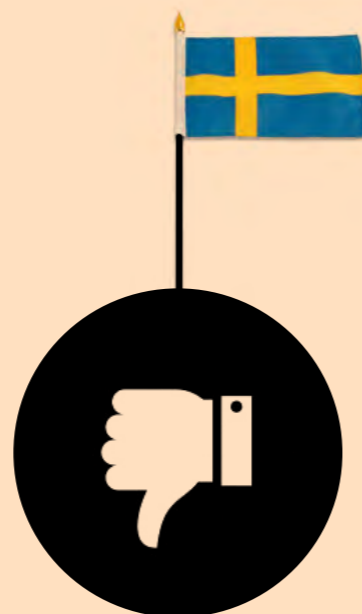
voorbeeld van hoe het stigma op sekswerk tot geweld kan leiden. In twee millennia heeft het stigma steeds weer andere vormen aangenomen.

In de late middeleeuwen moesten 'deernen', zoals sekswerkers toen

Een kijkje over de grens **twee uitersten**

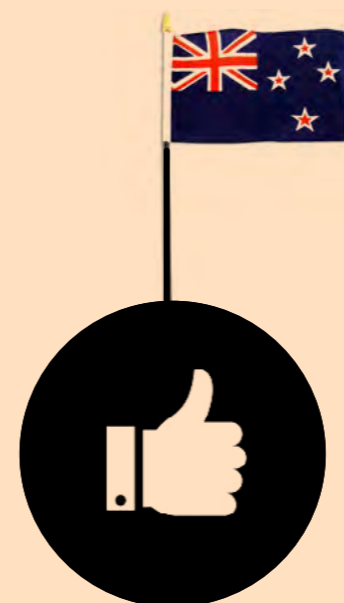
Zweden

verbod op sekswerk

In Zweden is sekswerk verboden. Het Zweedse model criminaliseert klanten, woningverhuurders, zakelijke relaties en families van sekswerkers. Het doel van deze wetgeving is om klanten van sekswerkers af te schrikken, waardoor het 'aanbod' van sekswerkers zou verminderen. Het Zweedse model leidt tot meer geweld en uitbuiting van sekswerkers, onveiligere werkomstandigheden en grotere afhankelijkheid van derden.

werden genoemd, zich in veel landen in Europa aan bepaalde kledingvoorschriften houden. Ze moesten het stigma bij wijze van spreken 'aantrekken' om zich zodoende van 'eerbare' vrouwen te onderscheiden. In de achttiende eeuw was het in Den Haag gebruikelijk sekswerkers te straffen door ze op een stoel zo snel rond te draaien dat ze zichzelf (tot groot vermaak van het publiek) onder kotsten. Uit de negentiende eeuw stamt het idee dat registratie en toezicht de oplossing voor sekswerk vormen. Overheidsregistratie versterkt het stigma echter vaak alleen maar. Neeltje F, die in de negentiende eeuw in Den Haag werkte, kon daarover meepraten. Zij kon niet trouwen omdat de politie haar niet als publieke vrouw wilde uitschrijven.

Sekswerkers uit Rotterdam, die tijdens de Duitse bezetting voor de derde keer een soa hadden opgelopen, werden als saboteurs naar kamp Vught, een concentratiekamp zonder gaskamers afgevoerd. Na de Tweede Wereldoorlog hield het geweld tegen sekswerkers niet op. In Oost-Europa terroriseert de politie vooral sekswerkers uit de Roma-gemeenschap. De geschiedenis van mannelijke sekswerkers moet nog

Nieuw-Zeeland

liberaal tegenover sekswerk

Tot 2003 was sekswerk in Nieuw-Zeeland verboden. Politieagenten deden zich vaak voor als klant om sekswerkers op heterdaad te betrappen en op te pakken. Na jaren lobbyen kregen sekswerkers het in 2003 voor elkaar dat sekswerk legaal werd, zonder speciale regels voor sekswerkers. Ze kunnen aan de slag als iedere werknemer. Nieuw-Zeeland is nu, als het op sekswerk aankomt, een van de liberaalste landen ter wereld. In tegenstelling tot wat werd gevreesd, heeft dat niet tot grotere problemen geleid en krijgen sekswerkers goede bescherming van de politie.

worden geschreven. Wel weten we dat homoseksuele activiteiten een man op de brandstapel kon doen belanden. Ook transgenders hebben vaak met geweld te kampen. Het dubbele stigma van transgender en sekswerker, nodigt kennelijk uit tot dubbel zoveel geweld.

'Prostitutie wordt gewoon werk', zei de toenmalige minister van Justitie Sorgdrager aan de vooravond van de legalisering van seksbedrijven in 2000. Verdwijnt het stigma door zo'n uitspraak? Van sekswerkers weet ik dat het stigma door de fixatie op mensenhandel alleen maar hardnekkiger is geworden. Om mensenhandel tegen te gaan nemen overheden hun toevlucht tot het criminaliseren van de omgeving van sekswerkers, zoals hun klanten, partners of huisbazen. Een woonhuis kan bijvoorbeeld een paar maanden worden gesloten als straf voor (onvergun) sekswerk. En een hypotheek, arbeidsongeschiktheidsverzekering of zakelijke bankrekening afsluiten is bijna onmogelijk. Wordt het veiliger voor sekswerkers door hen te isoleren? Ik dacht het niet.'

Sietske Altink,
redacteur van Sekswerkerfgoed

shop

海安
HAAGS WELZIJN

COLOFON

SHOP
Herengracht 20
2511 EH Den Haag
070 361 4747
info@shop-den Haag.nl

COÖRDINATIE

Marloes Hoevenaar

TEKSTEN

Het Nederlands Tekstbureau
Susan de Louw

ONTWERP

BEELDREDACTIE & ILLUSTRATIE

de nieuwe studio
Erla van der Pauw

FOTOGRAFIE

Johan Nieuwenhuize, Joan van Nispen tot Sevenaer, Bas Kijzers,
Daniil Kuzelev, Martino Pietropoli, Sydney Sims.

© 2018 SHOP DEN HAAG
ALL RIGHTS RESERVED

